

Suomen kestävän kasvun ohjelma (RRP)

Työttömän terveystarkastusten kehittämishanke

Työterveyslaitos

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

29.11.2024

Hankehenkilöstö

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
 - Leini Sinervo
 - Suvi Maaria Tepora –Niemi
 - Työkykyohjelman asiantuntijoita
- Työterveyslaitos
 - Kirsi Lappalainen
 - Aki Vuokko
 - Tuulia Varanka-Ruuska
 - Sari Nissinen
 - Terje Leivategija

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

29.11.2024

Työterveyslaitos | Arbetshälsoinstitutet
Finnish Institute of Occupational Health

Työttömän terveystarkastus osana työkyvyn tuen prosesseja

Miksi asiakas ohjautuu terveystarkastukseen?

- Yhteisen tavoitteen selventämiseksi on tunnistettava asiakkaan omat ja lähettävän tahon tavoitteet.
- Oikeus palveluun.

Terveystarkastuksen sisältö

- Kokonaiskuvan selvittäminen: terveydentila ja toimintakyky työllistymisen näkökulmasta, ohjauksen, tuen, hoidon tai kuntoutuksen tarve.
- Yksilöllinen ohjaus: avoimet, selventävät kysymykset, yhdenvertaisuus, kulttuurinen moninaisuus, motivaatio.

Jatko, tuki ja seuranta

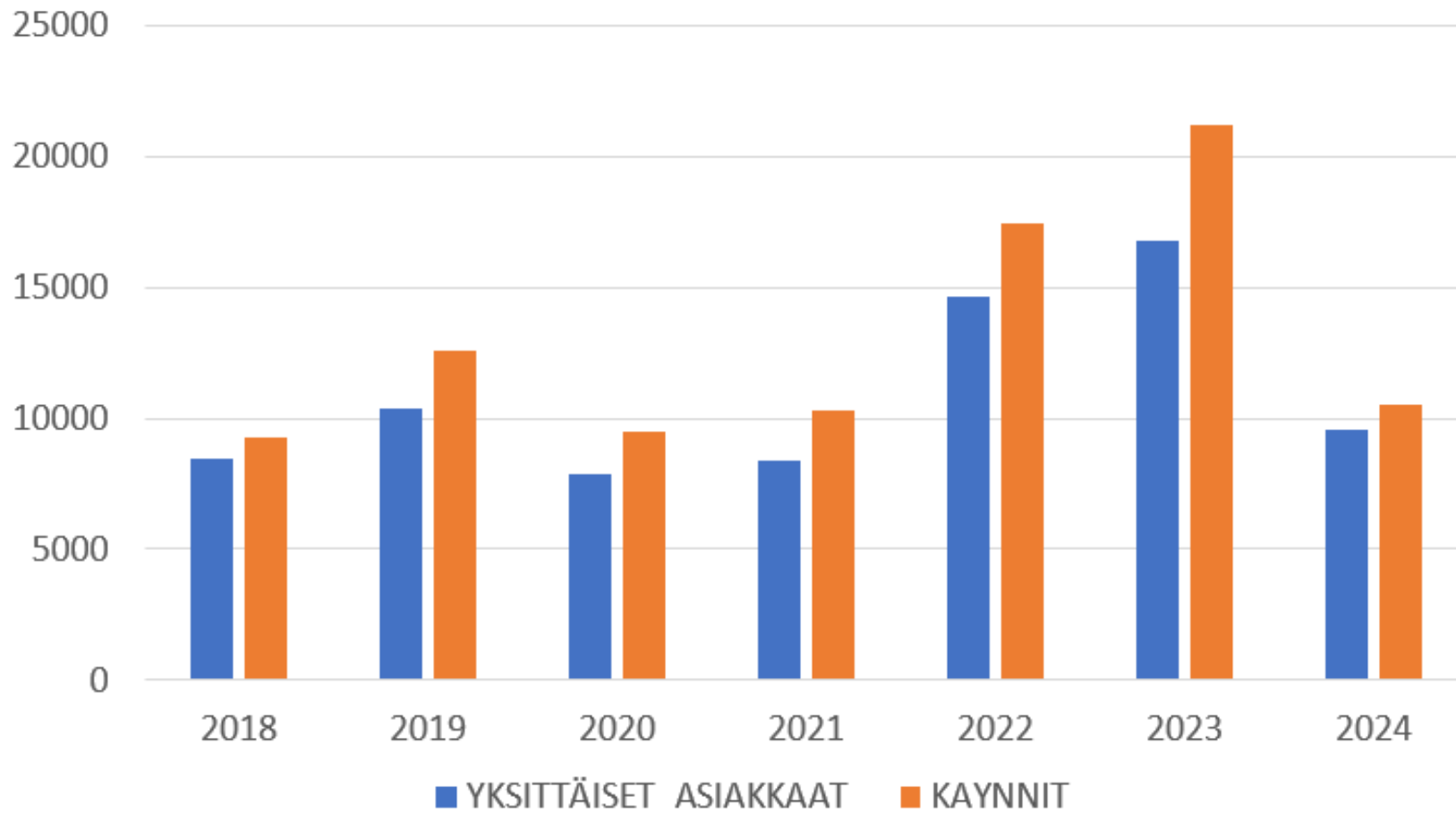
- Asiakkaan kanssa suunnitellaan tarvittavaa jatkohoitoa ja tukitoimia sekä sovitaan seurannasta
- Lääkäri, muut sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset, työllisyyspalvelut, muut palvelut.

Terveystarkastuksen tavoitteet

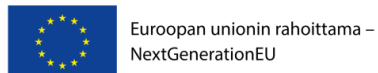

- Muodostaa kokonaiskäsitys asiakkaan terveydestä, hyvinvoinnista ja työ- ja toimintakyvystä sekä tukea asiakkaan voimavaroja.
- Arvioida terveydentilaa työssä selviytymisen ja työllistymisen näkökulmasta sekä kartoittaa terveydentilasta niihin mahdollisesti aiheutuvia riskejä.
- Selvittää hoidon tarve ja muu ohjauksen ja tuen tarve.

Työttömän terveystarkastus koko maa

AvoHilmo (OOAA68, OAA61 ja SPAT1395) 15-64 vuotiaat, yksittäiset asiakkaat ja käynnit, vuosina 2018 – 23.7.2024

Leini Sinervo 29.11.2024

Työterveyslaitos

Terveydenhoitajaliitto
Hälsövärdarförbundet

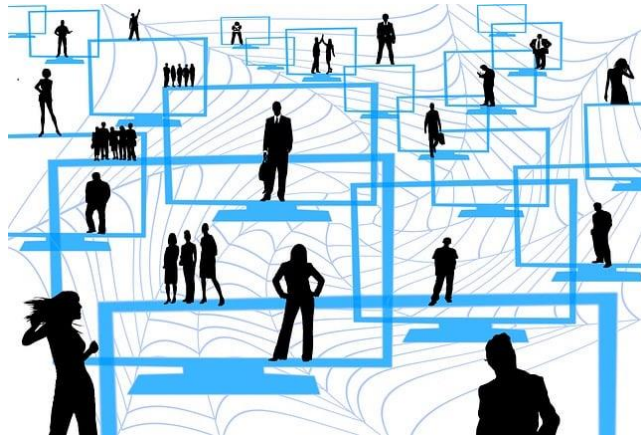

Työttömien
Keskusjärjestö

Työttömien terveyspalvelujen ammattilaisverkosto

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

Työttömän terveystalujen ammattilaisverkosto

350 - 500

Verkostotapaamiset: Teams
3-4 kertaa/vuosi

<https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/tyottomien-terveyspalvelujen-ammattilaisverkosto>

Verkoston tavoite ja sisällöt

- Tukea vertaisoppimista ja vertaistiedonvaihtoa
- Kartoittaa kehittämistarpeita ja tutkia käytännön toteutusmalleja
- Rakentaa ammattilaisten kanssa suosituksia palveluun liittyen

Kohderyhmä

- Verkostoon ovat tervetulleita kaikki **työttömien terveystarkastuksia tekevät** sekä niihin liittyen työttömien terveystalujen kanssa työskentelevät sosiaali- ja terveydenhuollon ja kuntoutuksen ammattilaiset.
- Verkosto on avoin sote-ammattilaisille organisaatiotaustasta tai rahoitus pohjasta riippumatta.

Toimintatavat

- Verkostoon voi liittyä Innokylän kautta.
- Työpajatyöskentely, jossa vertaistietoa ja asiantuntijaluentoja
- Materiaalit välitetään verkostoin jäsenille owncloud linkin kautta ja säilytetään Yhteistyötilassa.

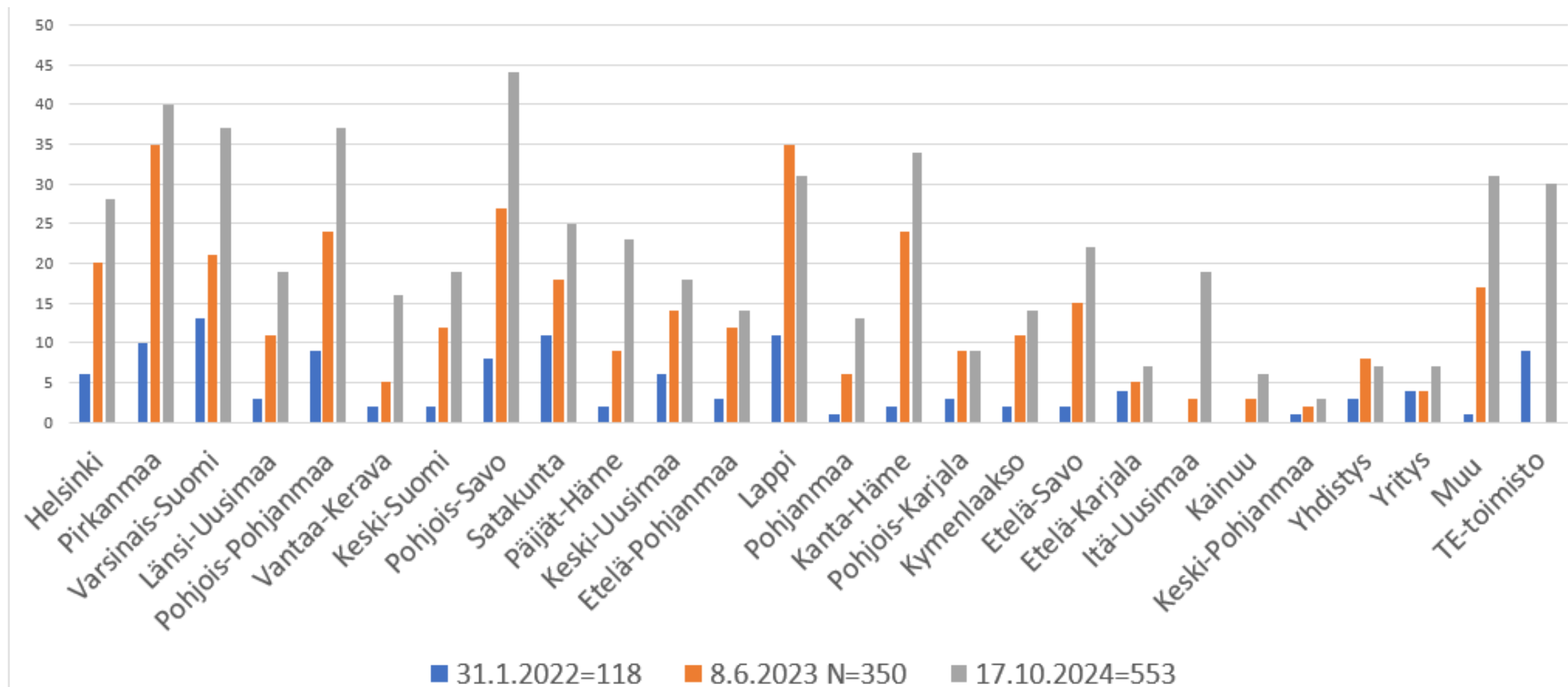

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Työterveyslaitos | Arbetshälsöinstitutet
Finnish Institute of Occupational Health

Verkoston jäsenet alueittain 2022-2024

Verkoston tapaamisten teemat

Vuonna 2022

Terveystarkastukset ja TE-palvelujen ohjauskäytännöt
Verkostot ja työttömien terveystarkastukset
Työskentelytapa työttömien terveystarkastuksissa
Elintapaohjaus ja kuntoutus

Vuonna 2023

Kirjaaminen, tilastointi ja muutoksissa jaksaminen
Motivoiva haastattelu ja asiakkaan kohtaaminen
Yhteistyö ja monialaisuus hyvinvointialueilla
Mielenterveys, päihde- ja riippuvuuspalvelut

Vuonna 2024

Yhteistyö- ja -toimijuus työttömien
terveystarkastuksissa
Digipalvelut ja digiasiointi
Kulttuurinen moninaisuus ja työttömien
terveystarkastukset

Vuonna 2025

maaliskuu
lokakuu

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Työterveyslaitos | Arbetshälsöinstitutet
Finnish Institute of Occupational Health

29.11.2024

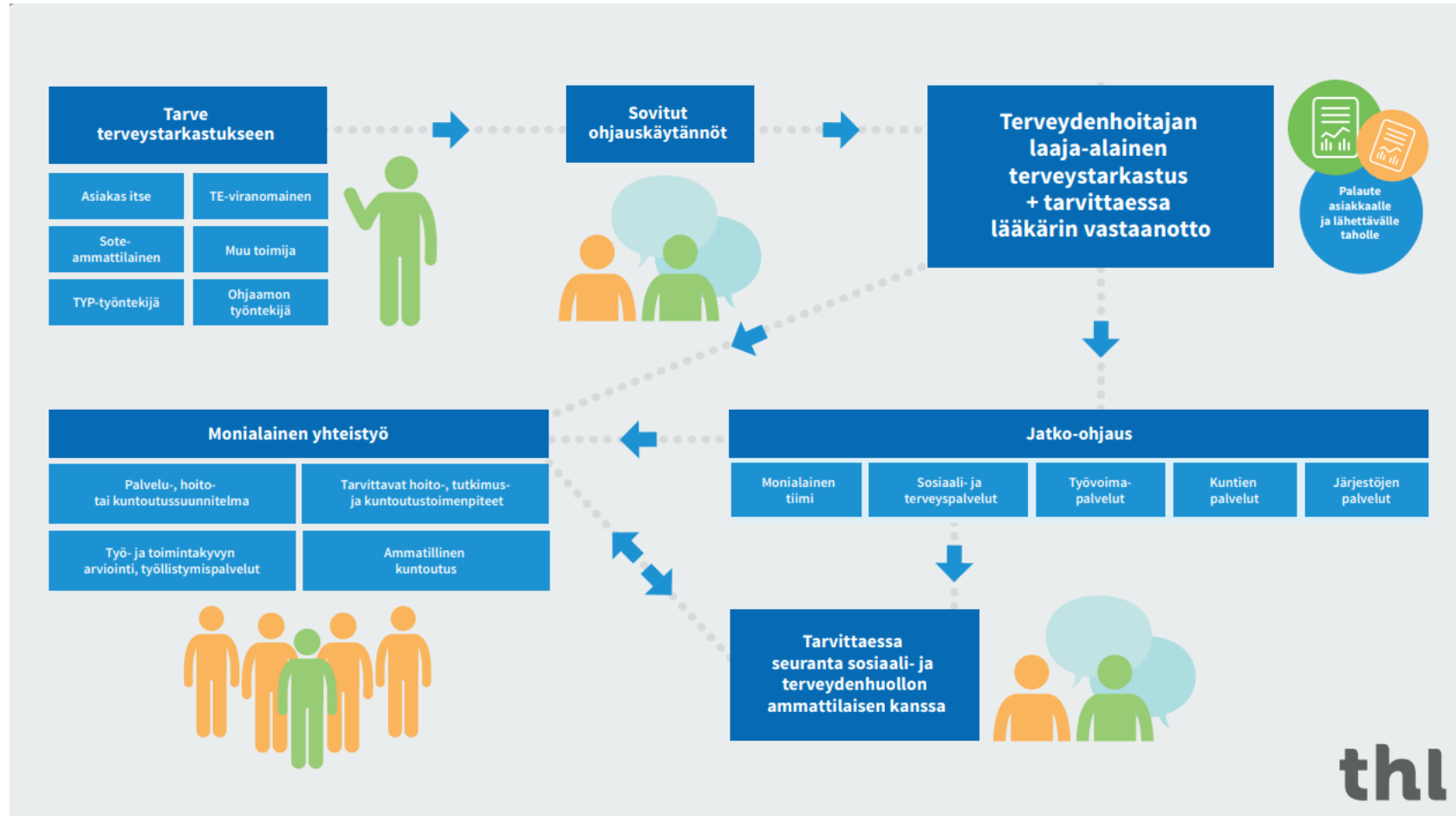
Työterveyslaitos

**Suosituksia, oppaita
ja muita julkaisuja**

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

29.11.2024

Ohjekirje hyvinvointialueille 2023

Kirjoittajat	Leini Sinervo, Nora Hauho, Sari Nissinen ja Anne Ålander
Julkaisupäivä	4/2023
Versionhallinta	
Lukijalle	
1 Johdanto	
2 Sähköisen potilaskertomuksen rakenne	
3 Perustiedot	
4 Esi- ja taustatiedot	
5 Terveyden vaikuttavat elintavat	
6 Nykytila	
7 Työ- ja toimintakyky	
8 Jatkosuunnitelma	
Lähteet	

Kirjaamiso

Tulostettava versio (p)

Opas työttömän terveystarkastuksen toteuttajalle

1.1

Leini Sinervo, Kirsi Lappalainen
26.9.2023

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Institutet för hälsa och välfärd
Finnish Institute for Health and Welfare
PL / PB / P.O. Box 30 • FI-00271 Helsinki, Finland
Puh/tyel +358 29 524 6000

www.thl.fi

© Kirjoittajat ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos / Helsinki 2023
ISBN 978-952-408-xxx-x (verkko), ISSN 2323-363X (verkko), <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-xxx-x>

Työttömän terveystarkastuksen toteutustapoja Suomessa – haastattelututkimuksen tuloksia

PÄÄLÖYDÖKSET

- Työttömän terveystarkastuksen tavoitteena on ennaltaehkäistä terveyttä, turvata työttömyyden pitkittyneen vaikutuksia terveysongelmia sekä tukea työkykyä ja hoitoon pääsyä (Karjalainen & Lääkkö 2020, Thl 2023). Pitkittynyt työttömyys heikentää terveyttä, ja heikentynyt terveys vaikeuttaa työllistymistä (Salkku & Haminkainen 2013). Terveystarkastukset ovat yleinen työttömien väestön työllistymistä haastava este (ICD 2020). Työttömyyspalvelujen sekä sosiaalisen ja terveyspalvelujen välisen tieteellisen lähtökohdan ja monitahoista yhteistyötä työttömien terveyden ja työkyvyn edistämiseen (Karjalainen & Lääkkö 2020, Keräjä 2016, Lappalainen 2017, Lappalainen ym. 2018, Oivo & Keräjä 2018, Salkku ym. 2023).
- Terveydenhoitajat toimivat tärkeinä monitahoisessa yhteistyössä, kun näkökulmana on terveyden- ja työ- ja toimintakyky ja kuntoutus.
- Oivutukseen asiakastyön perustana on luottamuksen rakentaminen, kunnioittava käyttäytymisen lisäksi vuorovaikutuksessa sekä riittävä työn resurssit.
- Moniammatillinen ja monialainen yhteistyö laajentaa ammattilaisien näkökulmaa ja antaa keinoja edistää asiakkaan hyvinvointia ja työllistymistä.
- Väestöllä edellytettiin toimivaa vuorovaikutusta ja sujuvaa tietojen vaihtoa ammattilaisten välillä.

Suvi-Maarit Teppa-Niemi
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Leini Sinervo
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Sari Nissinen
Työttömyystulos
Kirsi Lappalainen
Työttömyystulos
Johanna Lippinen
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Aki Vuokko
Työttömyystulos

Työttömän terveystarkastuksen tavoitteena on ennaltaehkäistä terveyttä, turvata työttömyyden pitkittyneen vaikutuksia terveysongelmia sekä tukea työkykyä ja hoitoon pääsyä (Karjalainen & Lääkkö 2020, Thl 2023). Pitkittynyt työttömyys heikentää terveyttä, ja heikentynyt terveys vaikeuttaa työllistymistä (Salkku & Haminkainen 2013). Terveystarkastukset ovat yleinen työttömien väestön työllistymistä haastava este (ICD 2020). Työttömyyspalvelujen sekä sosiaalisen ja terveyspalvelujen välisen tieteellisen lähtökohdan ja monitahoista yhteistyötä työttömien terveyden ja työkyvyn edistämiseen (Karjalainen & Lääkkö 2020, Keräjä 2016, Lappalainen 2017, Lappalainen ym. 2018, Oivo & Keräjä 2018, Salkku ym. 2023).

Työttömän terveystarkastuksia on tehty terveysneuvonnan mukaisesti 12 vuotta (13/26/2010, 13 si) ennen lain säätämistä tarkastuksia tekevi eriprosessina ja osana TE-palvelualueella, josta sittemmin muodostui TYP-yhteistyötoimintamalli. Painopiste oli aluksi pitkäaikaisryhmissä (Salkku & Sinervo 2010), sittemmin palvelu laajeni useita kunnissa koostamaan kaikkia työttömiä työnhakijoita (TE-asiat).

Tässä julkaisussa kuvataan työttömien terveystarkastuksen toteutustapa ja käytäntöjä terveysneuvonnan ammattilaisille tehtyjen haastattelujen perusteella. Aineisto kerättiin loppuvuonna 2022. Haastattelujen teemat olivat terveystarkastuksen toteuttaminen, yhteistyö- ja toimintakyky, niiden välillä ja työkyvyn edistäminen sekä kulkutietoisuus ja tulevaisuus. Julkaisun tavoitteena on kuvata kansallista tilannetta ennen hyvinvointialueiden perustamista ja tuottaa tietoa palvelun kehittämiseen.

Työttömän terveystarkastuksen tarkoitus

Terveydenhoitajilla (13/26/2010, 13 si) ohjaa hyvinvointialueita järjestämisen terveysneuvontaa ja terveystarkastuksia opiskelevat työttömyysneuvonnan ulkopuolelle jääville nuorille ja työkykyille. Toiminnan tavoitteena on edistää terveyttä ja hyvinvointia, tukea työ- ja toimintakykyä ja sairauksien ehkäisyä sekä edistää mielenterveyttä ja elämäntilannetta. Tämän asiakkaalle mukautettua ja vapaan valinnan terveyspalvelun nimeksi on valittu työttömien terveystarkastus. Laissa palvelu ei ole riippuvainen keston perusteella, vaan aineisto rajautuu palvelulle on sen tarpeellisuus (Thl 2023).

Haastattajia terveydenhoitajia pyydettiin kuvaamaan näkemystään terveystarkastuksen tarkoituksista. Hoitajat tiivisti tarkastuksen tarkoituksiksi terveydentilan ja työkyvyn selvittämisen ja arvioinnin, erityisesti työllistymistä estävien tekijöiden näkökulmasta sekä asiakkaan ohjauksen tarpeiden jatkopalveluihin. Tärkeinä pidettiin asiakkaan omaa kokemusta terveydestä ja työkyvystä ja sen kuulemistä ja huomioimista palvelussa. Muutama viikko ennen työttömien terveystarkastuksia tehty terveydenhoitaja arvioi, että työttömien terveystarkastuksessa painopiste on vuosien aikana siten perinteisesti kansanterveysnäkökulmasta ja terveyden edistämisestä kohti työkyvyn selvittämistä ja arviointia.

Vaikka terveydenhoitajia useat kuvaavat työttömien terveystarkastuksen ensisijaisesti ennaltaehkäiseväksi työksi, he toivat esille, että työttömien ohjauksen terveystarkastuksen usein vasta monitahoisessa tilanteessa työttömyyden jatkua ja terveydentilan ongelmien kasautumista. Tällöin työkykyä ja eri palvelutarpeiden selvittely ja arviointi vaatii resursseja. Terveydenhoitajat korostivat, että työttömyyden taustalla usein liittyvä huoltamattomia tai diagnosoimattomia sairauksia. Toimintaan myös aiemmin selvittämättömiä tai tunnistamattomia kehityksellisiä häiriöitä, kuten oppimisvaikeuksia ja neuropsykiatrisia häiriöitä. Terveystarkastuksen keskeiseksi osalliseksi terveydenhoitajat nimeivät jatkohuolehtimisen sosiaali- ja terveysneuvonnan (toe) ja kuntoutuksen palveluhen sekä yksilölliset muut interventiot, esimerkiksi elintapoihin liittyvät, jotta terveydentilan ongelmien taustatekijät saadaan hoitoon ja seurantaan jatkain.

Työttömän terveystarkastus ja terveysneuvonta sosiaali- ja terveydenhuollossa – painopisteenä työ-, toiminta- ja työllistymiskyky

Kirje on tarkoitettu hyvinvointialueen johtavassa asemassa oleville viranhaltijoille, jotka ovat vastuussa työttömien terveystarkastusten järjestämisestä sekä terveystarkastuksia toteuttaville ammattilaisille ja asiantuntijoille.

- Tämän kirjeen tarkoitus on tukea hyvinvointialueita:
- työttömän terveystarkastuksen ja terveysneuvonnan toteuttamisessa
 - niihin liittyvässä työ- ja toimintakyvyn arvioinnissa ja edistämisessä
 - TE-palvelujen ja Kelan kanssa tehtävässä moniammatillisessa yhteistyössä.

Tavoitteena on lisätä työttömien terveystarkastusten tarpeen tunnistamista, asiakaslähtöistä toteuttamista ja edistää toiminnan laatua ja vaikuttavuutta.

Työttömän työ- ja toimintakykyä edistetään työttömyyden eri vaiheissa

Työttömän työ- ja toimintakykyä edistetään ja selvitetään asiakkaan tarpeen mukaan työttömyyden eri vaiheissa: työttömäksi jäävien osalta työttömyyden aikana perusterveydenhuollossa ja tarpeen vaatiessa erikoissairanhoidossa ja sosiaalihuollon työllistymistä tukevia palveluita. Myös TE-palvelujen asiantuntijoilla ja sosiaalihuollon työllistymistä edistävien palvelujen ammattihenkilöillä on merkittävä rooli työttömien ohjauksessa tarpeen mukaisiin palveluihin. Työttömien elämäntilanteet ja palvelutarpeet ovat erilaisia, eväitä kaikki ole TE-palvelujen asiakkaita. Siksi onkin tärkeää, että terveystarkastuksen tarve tunnustetaan mahdollisimman laajasti myös muissa soite-palveluissa.

Työnantajilla on velvollisuus järjestää taloudellisesti ja tuotantoliiketoiminnalla iritansuotulle työntekijälle työttömyysneuvontaa ja sosiaalihuollon työllistymistä edistävien palvelujen ammattihenkilöillä on merkittävä rooli työttömien ohjauksessa tarpeen mukaisiin palveluihin. Työttömien elämäntilanteet ja palvelutarpeet ovat erilaisia, eväitä kaikki ole TE-palvelujen asiakkaita. Siksi onkin tärkeää, että terveystarkastuksen tarve tunnustetaan mahdollisimman laajasti myös muissa soite-palveluissa.

Työnantajilla on velvollisuus järjestää taloudellisesti ja tuotantoliiketoiminnalla iritansuotulle työntekijälle työttömyysneuvontaa ja sosiaalihuollon työllistymistä edistävien palvelujen ammattihenkilöillä on merkittävä rooli työttömien ohjauksessa tarpeen mukaisiin palveluihin. Työttömien elämäntilanteet ja palvelutarpeet ovat erilaisia, eväitä kaikki ole TE-palvelujen asiakkaita. Siksi onkin tärkeää, että terveystarkastuksen tarve tunnustetaan mahdollisimman laajasti myös muissa soite-palveluissa.

Hyvinvointialueen tehtävä on järjestää työttömän terveystarkastukset Terveydenhoitolaissa (13/26/2010, 13 si) mukaan "Hyvinvointialueen on järjestettävä tarpeelliset terveystarkastukset alueensa asukkaille heidän terveytensä ja hyvinvointinsa seurauksiksi ja edistämiseksi. Terveystarkastusten on tuettava työ- ja toimintakykyä ja sairauksien ehkäisyä sekä edistettävä mielenterveyttä ja elämäntilannetta. Terveystarkastukset ja terveystarkastukset on järjestettävä myös opiskeleville työttömyyden ulkopuolelle jääville nuorille ja työkykyille. Terveystarkastusten ja terveystarkastusten on muodostettava toiminnallinen kokonaisuus muiden hyvinvointialueen järjestämien palvelujen kanssa."

Työttömyyden pitkittyessä. Useilla työttömällä ja muilla työelämän ulkopuolella olevilla on tarve työttömyyden pitkittyessä. Useilla työttömällä ja muilla työelämän ulkopuolella olevilla on tarve työttömyyden pitkittyessä.

terveystarkastus

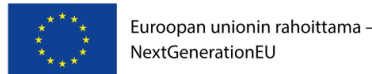
- ### Työttömien hyvinvointi ja terveys
- Terveys luo hyvät edellytykset työkyvylle ja tukee
 - Työttömyys vaikuttaa kielteisesti hyvinvointiin ja
 - Varhainen hoitoon ja kuntoutukseen pääsy ehkäii

Työttömät

- Terveysneuvonta ja terveystarkastukset on järjestetty työttömyyden ulkopuolelle jääville nuorille ja

- Ohjekirje hyvinvointialueille: [Työttömän terveystarkastus ja terveysneuvonta sosiaali- ja terveydenhuollossa – painopisteenä työ-, toiminta- ja työllistymiskyky \(stm.fi\)](https://www.thl.fi/tyottoman-terveystarkastus)
- Opas toteuttajalle: [Opas työttömän terveystarkastuksen toteuttajalle 2.0 \(julkari.fi\)](https://www.thl.fi/tyottoman-terveystarkastus)
- [THL verkkosivua](https://www.thl.fi/tyottoman-terveystarkastus) aiheesta päivitetään, suomi ja ruotsi. Ohjeet, oppaat ja suositukset myös ruotsiksi.

29.11.2024

Työttömän terveystarkastuksen kirjaamisopas

- Kuuluu THL:n kirjaamisoppaiden sarjaan ja täydentää potilastiedon kirjaamisen yleisopasta työttömän terveystarkastuspalvelun osalta. <https://yhteistyotilat.fi/wiki08/display/JULTYTE>
- Hyödyntää valtakunnallisesti yhtenäisesti sovittuja tietosisältöjä, kuten koodistoja ja luokituksia.
- Tietojen rakenteellisuus ja niiden pakollisuus on nähtävissä kansallisella Koodistopalvelimella julkaistussa tietosisältömäärittelyssä: [THL/Tietosisältö - Työttömän terveystarkastus](#).
- Tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilöille, jotka työssään käyttävät, kirjaavat ja tallentavat potilastietoja.
- Parantaa tietojen yhteiskäytettävyyttä eri organisaatioiden ja ammattihenkilöiden välillä ja mahdollistaa tietojen hyödyntämistä myös toisiokäytössä.
- Hyödynnetty esimerkiksi digitaalisten esitietolomakkeiden sisällössä (Keski-Suomi).

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Työterveyslaitos | Arbetshälsöinstitutet
Finnish Institute of Occupational Health

Tuotokset

1. Työttömän terveystarkastuksen tietosisältö koodistopalvelimella 2023 <https://koodistopalvelu.kanta.fi/codeserver/pages/classification-view-page.xhtml?classificationKey=4266&versionKey=4810>
2. Kirjaamisopas - Työttömän terveystarkastus 04/2023. <https://yhteistyotilat.fi/wiki08/display/JULTYTE>
3. Tiedä ja toimi kirjaamisesta 2023: <https://www.julkari.fi/handle/10024/146132>
4. Työttömän terveystarkastuksen toteuttajan opas versiot 1.0 vuonna 2023 ja 2.0 vuonna 2024: <https://yhteistyotilat.fi/wiki08/display/JULOTTO>
5. Työttömän terveystarkastus ja terveysneuvonta sosiaali- ja terveydenhuollossa – painopisteenä työ-, toiminta ja työllistymiskyky. [Työttömän terveystarkastus ja terveysneuvonta sosiaali- ja terveydenhuollossa – painopisteenä työ-, toiminta- ja työllistymiskyky \(stm.fi\)](#) Ohjekirje. Sosiaali- ja terveysministeriö. 06/2023.
6. Tepora-Niemi, Suvi-Maaria; Sinervo, Leini; Nissinen, Sari; Lappalainen, Kirsi; Lipsunen, Johanna; Vuokko, Aki (2023). Työttömän terveystarkastuksen toteutustapoja Suomessa: haastattelututkimuksen tuloksia. <https://www.julkari.fi/handle/10024/146517>
7. [Työttömän terveystarkastuksia kehitetään yhteistyössä](#) THL blogi 9.8.2023 (1039)

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Työterveyslaitos | Arbetshälsöinstitutet
Finnish Institute of Occupational Health

Tuotokset

8. Työttömän terveystarkastuksia tekeville terveydenhoitajille ammatillista vertaistukea ja oppaita. 25.10.2023 TTL ja THL, Lappalainen K., Sinervo L. Terveydenhoitaja -lehti 5/2023.

[9. Työikäisten perusterveydenhuollon ja työterveyshuollon yhteistyötä pitää lisätä](#) TTL bogi, 14.12.2023

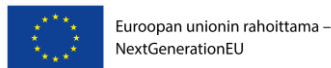
[10 Saako irtisanottu käyttää työterveyshuoltoa?](#) TTL, Työpiste-kirjoitus 30.1.2024.

[11 Terveydenhoitajien ajatuksia digitaalisesta asioinnista työttömien terveystalveissa](#) THL blogi 12.6.2024 (486 lukukertaa)

12 Tepora-Niemi, S-M, Sinervo, L, Vuokko, A & Lappalainen, K (2024). Työttömän terveystarkastuksen palveluintegraatiota edistävät ja estävät tekijät – tutkittavana kolmen hyvinvointialueen toimintamallit 2023–2024. Tutkimuksesta tiiviisti 36/2024. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://www.julkari.fi/handle/10024/149821>

[13. Työttömän terveystarkastus voi auttaa työllistymisessä,](#) THL blogi, lokakuu 2024.

[14. Opas työttömän terveystarkastuksen toteuttajalle on päivitetty - THL,](#) verkko-uutinen lokakuu 2024.

Tuotokset

15. Työttömän terveystarkastukset AvoHilmo tilastoissa 2018-2024: https://innokyla.fi/sites/default/files/2024-10/Tyottoman_terveystarkastukset_AvoHilmo_2018_072024.pdf, lokakuu 2024.
16. Tepora-Niemi, S-M, Sinervo, L, Vuokko, A, Nissinen, S & Lappalainen, K (2024/5) Työkyvyn arviointi ja kuntoutukseen ohjaaminen – Tutkittavana hoitajien puhe työttömän terveystarkastuksista työllistyvyyden viitekehyksessä. Kuntoutuslehti. (Julkaistaan tammikuu 2025)
17. Digitalisaatio työttömien terveystarkastuksissa. Sinervo L. Lappalainen, K. Terveystieteiden aikakauslehti 5/2024.
18. Graafi työttömien terveystarkastuksista, (tulossa Julkariin)
19. Työttömän terveystarkastukset hyvinvointialueilla ja osana työllisyyspalveluja, THL julkaisu, Sote-uudistus, alkuvuosi 2025
20. Työttömän työ- ja toimintakyvyn tukeminen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa – yhteistyö kuntoutuksen ja työllisyydenhoidon kanssa , Toimia-artikkeli, joulukuu 2024
21. Terveyskylä.fi, Kuntoutumistalo, Työkyvyn tukeminen 2024, 2025
22. Ammattilaisten verkoston webinaarit 2022-2025

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Työterveyslaitos | Arbetshälsöinstitutet
Finnish Institute of Occupational Health

Työterveyslaitos

Tilannekuva ja tutkimus

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

29.11.2024

Työttömän terveystarkastuksen toteutustapoja Suomessa: haastattelututkimuksen tuloksia

- Terveystarkastuksia, jotka toteuttivat työttömien terveystarkastuksia, N = 23.
- Haastateltavat valtakunnallisesta työttömän terveystarkastuspalvelun ammattilaisverkostosta, jossa oli syksyllä 2022 mukana 126 hoitajaa ja lääkäreitä.
- Haastateltavat työskentelivät 6 suuressa (yli 100 000), 6 keskikokoisessa (20 000-100 000) ja 11 pienessä (alle 20 000) asukkaalla kunnassa, kuntayhtymässä tai sote-organisaatiossa eri puolilla Suomea.
- Haastattelujen teemat olivat terveystarkastuksen toteuttaminen, yhteistyö- ja toimintaympäristö, tiedon välittyminen ja hyödyntäminen sekä kehittämistarpeet ja tulevaisuus.
- Tavoitteena on kuvata kansallista tilannetta ennen hyvinvointialueiden perustamista ja tuottaa tietoa palvelun kehittämisen tueksi.
- Valtakunnalliset suositukset ja työn mallintaminen alueellisesti auttavat selkeyttämään ja vakiinnuttamaan työn rakenteita sekä edistävät terveystarkastajien mahdollisuuksia keskittyä asiakkaiden yksilölliseen tilanteeseen.
- Lakisääteisen työttömän terveystarkastuspalvelun toteutumista ja resurssointia voidaan tukea hyvinvointialueilla keskittämällä osaamista ja edistämällä yhteistyötä.
- Moniammatillisessa ja monialaisessa yhteistyössä on olennaista huomioida asiakkaan oma toimijuus ja asiakkaan asioiden sensitiivisyys.
- Asiakkaan tarpeen mukainen ohjaus terveystarkastukseen jo työttömyyden alkuvaiheessa tukee hyvinvointia, samalla työkykyyn ja työllistymiskykyyn vaikuttavien terveystarkastusasioiden selvittäminen voi olla selkeämpää ja jatko-ohjaustarve vähäisempää.

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Työttömän terveystarkastuksen palveluintegraatiota edistävät ja estävät tekijät

- Hyvinvointialueet olivat eri vaiheissa työttömän terveystarkastusten integroimisessa muihin sosiaali- ja terveyspalveluihin, TE- ja työllisyyspalveluihin sekä Kelan palveluihin.
- Palveluintegraatiota edistivät yhdessä sovitut rakenteet ja sujuva keskusteluyhteys, mutta sitä hidastivat epäselvät toimintatavat ja ammattiryhmien väliset näkemuserot.
- Yhteistyön sopimista haastoivat uuden hyvinvointialueorganisaation vastuiden määrittelyn hitaus, toimijoiden määrän kasvu ja eri organisaatioiden tavoitteiden yhteensovittaminen.
- Integraatio vaatii uusien toimintatapojen luomista ja käyttöönottoa sekä ajattelutapojen muutosta. Organisaatorajat ylittävä yhteensovittava johtaminen on integraatiossa keskeistä

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

29.11.2024

Työterveyslaitos | Arbetshälsoinstitutet
Finnish Institute of Occupational Health

Edistävät tekijät

- Yhteistyön koordinaatiosta sopiminen
- Yhteistyöhön velvoittava lainsäädäntö ja sopimukset

Estävät tekijät

Hallinnon taso

- TE24 lainsäädäntöuudistus ja työnhakuvelvoite
- Muutokset ja vaihtelevat rakenteet hyvinvointialueella
- Taloudelliset reuna-ehdot

Organisaatioiden väliset tekijät

- Yhteinen historia
- Monialaisen yhteistyön mahdollistavat rakenteet
- Johdon yhteistyö ja säännöllinen vuorovaikutus
- Verkoston säännöllinen vuorovaikutus ja yhteinen sopiminen
- Asiakaskeskeisyyden puute palvelun toteuttamisessa
- Erilaiset päällekkäiset rakenteet
- Yhteisten tavoitteiden puute ja erilaiset tavoitteet
- Puutteellinen tiedotus, epäselvät toimintamallit ja vastuut
- Tietosuojalain tulkinnat

Organisaatiotekijät

- Osaamisen keskittäminen
- Terveystarkastustyötä tukeva johtaminen
- Pysyvät rakenteet moniammatilliseen työskentelyyn
- Sote-kuntayhtymä taustalla
- Hajautettu johtaminen, eri näkemykset palvelun järjestämisestä ja tuottamisesta
- Toimintatapa jäänyt käyttöönottamatta
- Kulttuurinen viive ja vanhat kunta-aikaiset käytänteet

Palvelutuotannon taso

- Systemaattinen perehdytys ja koulutus
- Toimiva tiedonkulu, konsultaatio- ja ohjauskäytännöt
- Henkilösidonnaisuus ja yhteyshenkilöt eivät tiedossa
- Ammattilaisten vaihtuvuus
- Erilaiset työkulttuurit
- Hoitovelka ja resurssivaje

Käytännön taso

- Asiakkaalle sovittu vastuuhenkilö tai omahoitaja
- Yhteistyöhalu
- Terveystarkastuksen yhdenmukainen toteutus ja työvälineet
- Säännöllinen vuorovaikutus
- Yhteiset fyysiset ja virtuaaliset tilat
- Käytetty kieli ja käsitteiden epäselvyys
- Roolien sekoittuminen ja henkilökemiat
- Epäyhtenäiset käytännöt ja tietojärjestelmien erillisyydet
- Erilainen ymmärrys palvelun tarkoituksesta

Työttömän terveystarkastus osana työkyvyn tuen prosesseja

Miksi asiakas ohjautuu terveystarkastukseen?

- Yhteisen tavoitteen selventämiseksi on tunnistettava asiakkaan omat ja lähettävän tahon tavoitteet.
- Oikeus palveluun.

Terveystarkastuksen sisältö

- Kokonaiskuvan selvittäminen: terveydentila ja toimintakyky työllistymisen näkökulmasta, ohjauksen, tuen, hoidon tai kuntoutuksen tarve.
- Yksilöllinen ohjaus: avoimet, selventävät kysymykset, yhdenvertaisuus, kulttuurinen moninaisuus, motivaatio.

Jatko, tuki ja seuranta

- Asiakkaan kanssa suunnitellaan tarvittavaa jatkohoitoa ja tukitoimia sekä sovitaan seurannasta
- Lääkäri, muut sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset, työllisyyspalvelut, muut palvelut.

Terveystarkastuksen tavoitteet

- Muodostaa kokonaiskäsitys asiakkaan terveydestä, hyvinvoinnista ja työ- ja toimintakyvystä sekä tukea asiakkaan voimavaroja.
- Arvioida terveydentilaa työssä selviytymisen ja työllistymisen näkökulmasta sekä kartoittaa terveydentilasta niihin mahdollisesti aiheutuvia riskejä.
- Selvittää hoidon tarve ja muu ohjauksen ja tuen tarve.

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Työterveyslaitos | Arbetshälsoinstitutet
Finnish Institute of Occupational Health

Kiitos!